

Fan platformasi		
Fanning to'liq nomi: Ishlab chiqarishda ergonomika		
Fan kodi: SP 17302	Fanga ajratilgan kreditlar (ECTS): 6	davomiyligi: 7 semestr
Kafedra: Sanoat ekologiyasi		
Fan qaysi yo'nalish talabalari uchun: 61020200 – Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi (kimyo va oziq-ovqat sanoati)		
Fan ma'ruza o'qituvchisi: Yuldashev A.A. Sabirov O.M.		
Fanga ajratilgan umumiy soatlar: 180	Email: otabeks993@gmail.com	
Fan seminar mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari): Yuldashev A.A. Sabirov O.M.		
Prerekvizitlar: ergonomika-insonning mehnatdagi funksional imkoniyatlari, mehnat qulayligini yaratish qonuniyatini o'rganadi.		
Fanning qisqacha bayoni: ergonomika-insonning mehnatdagi funksional imkoniyatlari, mehnat qulayligini yaratish qonuniyatini o'rganadi. Inson faoliyatida antropologik, biomexanik, psixofiziologik, inson va texnikani loyihalash ish o'rni bahavoligi, o'lchamlari, o'rindiq pultlarini, qo'l ish qurollarining qulayligi o'lchamlarini belgilash ish joyi strukturasi tashkil etish va uni informatsion axborot ko'rgazma sistemalari (ko'rish axboroti eshitish, hid bilish, yorug'lik, rang, alifbo tanlash, yangi belgilarning joylashishi, piktogramma va boshqalar) bilan ta'minlash boshqaruv organlarining (maxovik, tumblyor, dasta, oyoq pedali, klavishlar) qulayligi.		

Fanning maqsadi: Talabalarga fanni o'qitish maqsadi «Ishlab chiqarishda ergonomika» fanining asosiy maqsadi mutaxassislik fanlarini o'qitishga oid nazariy va kasbiy tayyorgarlikni ta'minlash va yangilash, kasbiy kompetentlikni rivojlantirish asosida ta'lim-tarbiya jarayonlarini samarali tashkil etish va boshqarish bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni takomillashtirishga qaratilgan.

Fan yakunida talabalar quyidagi malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishadi:

- hayotiy faoliyati xavfsizligining o'ziga xos qonuniyatlarini, texnik me'yorlarini joriy qila olish insonning fiziologiyasini bilgan holda mehnat sharoitlarini to'g'ri tashkil qilish;
- jarohatga olib keluvchi zararli va xavfli omillarni keltirib chiqaruvchi vaziyatlarni aniqlash va chora-tadbirlarni ishlab chiqish jarohatlanishga olib keluvchi holatlarda himoya vositalaridan samarali foydalana olish kerak ;

Ma'ruza mashg'ulotlari

Ma'ruza mashg'ulotlari katta sig'imli, multimedia qurilmalari bilan jihozlangan o'quv auditoriyalarida olib boriladi.

Amaliy mashg'ulotlar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akademik guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi, "Key-stadi" texnologiyasi ishlatiladi. Ko'rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi. Shuningdek, mavzudan kelib chiqib dars mashg'uloti mehmonxonada sayyor dars tarzida olib boriladi. **Mustaqil ta'lim**

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan taqdimotlar, guruh bilan ishlanmalar, referatlar tayyorlanadi.

№	Fan mavzulari	Ma'ruza soatlar hajmi	Amaliy mashg'ul ot soatlar hajmi	Mustaqil ta'lim soatlari
Ijtimoiy ekologiya				
1	Kirish. "Ishlab chiqarishda ergonomika" fanining asosiy mazmuni va tarkibiy qismlari. Fanning maqsad va vazifalari.	2	4	
2	Mehnat fiziologiyasi asoslari va hayot faoliyatining komfort sharoitlari.	2	6	
3	Ergonomikaning ma'lumot-axborot mosligi.	2	4	
4	Ergonomikaning biofizik mosligi.	2	2	
5	Ergonomikaning energetik mosligi.	2	4	
6	Ergonomikaning fazoviy-antropometrik mosligi.	2	4	
7	Ergonomikaning texnik-estetik mosligi.	2	4	
8	Xavfsizlikni ta'minlashda psixologiyaning ahamiyati.	2	4	
9	Antropometriya ko'rsatkichlari.	2	4	
10	Mehnat gigenasi ko'rsatkichlari.	2	4	
11	Mehnat gigenasi ko'rsatkichlari.	2	2	
12	Insonning ish joyidagi faoliyatining mutaxassislik ko'rsatkichlari.	2	4	
Jami:		24	48	

Adabiyotlar.

1. O'R.Yo'ldashev va boshq. Mehnatni muhofazasi. Darslik-T.:2021
2. A.A'zamov , T.Tursunov va boshq. Mehnatni muhofaza qilish. O'quv qo'llanma -T.: Sano-standart, 2013
3. A.Qudratov Hayot faoliyati xavfsizligi. Darslik-T 2005y.
4. С.Ф.Сергеев. Введение в инженерную психологию и эргономику иммерсивных сред. Учебное пособие.СанктПетербург, 2011 г.259 с
5. Курбацкая Т. Б.Эргономика Часть 2. Практика. Набережные Челны, 2013 г.,217 с.
6. С.В.Белов. Безопасность жизнедеятельности и защита окружающей среды (техносферная безопасность) Часть 1 и часть 2. Учебник 5-е издание

Qo'shimcha adabiyotlar.

7. Душков В.А., Смирнов Б.А, Терихов В.А. "Инженерно-психологические основы проектирования деятельности". М.: "Высшая школа", 2000
8. Котик М.А. «Курс инженерной психологии» Таллин, Валгус, 2008 12.
9. Обознов А.А. "Психологическая регуляция операторской деятельности" М.: Институт психологии РАН, 2003
10. "Основы инженерной психологии" / под.ред.

Ломова Б.Ф./ М.: Высшая школа, 2006

11. Практикум по инженерной психологии. ЛГУ, 2008

12. Смирнов Б.А. Инженерная психология. Киев, 2008

13. Стельков Ю.К. Инженерная и профессиональная психология . М.: Академия, Высшая школа 2001

14. Т.Хайдаров “Ergonomik biomexanikasi”, Toshkent 2012

Internet saytlari.

15. www.lex.uz-O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.

16. www.ziyonet.uz – O‘zbekiston Respublikasi ta’lim portali.

17. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali.

18. www.ziyonet.uz;

19. www.ziyonet.uz;

20. www.gaap.ru;

Kontakt soatlari: mustaqil ta’lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma’lumotlar va turli materiallar bo‘yicha savollarga quyidagi grafik asosida o‘qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin: